

KARDINAL FRANC RODE

Tri homilije

Maša v čast sv. Jožefmariji

(ljubljska stolnica, 26. junij 2013)

1. Zbrani smo, da se zahvalimo Bogu za milost, ki je bila dana Cerkvi, ko je sv. Jožefmarija Escrivá prejel razsvetljenje, da ustanovi novo apostolsko skupnost, ki bo imela kot temeljni namen, voditi svoje člane po poti svetosti s kar se da zglednim opravljanjem poklicnih dolžnosti. Pri tej slovesni evharistiji pa se bomo zahvalili Bogu tudi za milost, da je ta ideal svetosti navzoč tudi v Sloveniji in že daje prve sadove.

2. V življenju sv. Jožefmarije se mi zdita posebej zgovorna dva dogodka, če hočemo razumeti njegovo osebnost in njegovo karizmo: prvi je njegovo srečanje s bosonogim karmeličanom pozimi leta 1917, drugi njegovo spoznanje, da ga Bog kliče k ustanovitvi nove apostolske družine v Cerkvi 2. oktobra 1928.

Živahen fant, ki raste v krogu meščanske družine v Barbastru, Aragon, nekega zimskega jutra opazi stopinje v sveže zapadlem snegu: to so sledovi bosonogega karmeličana, ki hiti v cerkev. V tem mrazu, hoditi po snegu skoraj bos – to pretrese šestnajstletnega fanta, ki se vpraša: »Če se drugi tako žrtvujejo za Boga, zakaj bi mu jaz ne mogel ničesar podariti?«

Ob tem pomislim na sv. Ignacija Lojolskega, ki si je nekaj stoletij prej zastavil podobno vprašanje, ko je prebiral življenjepise svetnikov: »Kaj, če bi jaz storil isto kot sv. Frančišek in sv. Dominik?« Kakor Ignacij se tudi Jožefmarija odloči, da se popolnoma posveti Bogu in postane duhovnik.

Drugi dogodek, ki je odločilno vplival na svetnikovo življenje, je razsvetljenje, ki ga je obsijalo 2. oktobra 1928 v Madridu. Mladi duhovnik Escrivá se priklasi za duhovne vaje, ki potekajo v glavni hiši lazaristov od 30. septembra do 6. oktobra. Med jutranjim pre-mišljevanjem »ga je obsijala duhovna luč, ki je zaznamovala vse njegovo življenje. Iznenada je prišla nanj moč iz nebes in dokončno potrdila slutnje, ki so ga spremljale od mladosti.« Spoznal je, da ga Bog določa za ustanovitelja nove apostolske skupnosti, ki se bo kasneje imenovala Opus Dei, Božje delo. S tem naj bi utrl novo pot svetosti v Cerkvi.

3. Za boljše razumevanje osebnosti sv. Jožefmarije in njegovega delovanja, je dobro, da pogledamo razmere in dogajanje v njegovi domovini Španiji v njegovem času.

V izraziti katoliški deželi, ki je stoletja ogromno prispevala k širjenju evangelija v Ameriki in Aziji, ki je s svojimi izvirnimi pobudami preplavila svet z novimi redovnimi skupnostmi, ki je svojo vero in svojo katoliško identiteto živela z radikalno, globoko duhovnostjo, o čemer pričajo njeni veliki svetniki in svetnice, Ignaciji Lojolski, Frančišek Ksaverij, Terezija Avilska, Janez od Križa in stotine drugih. V tej deželi – Španiji – se je v 19. stoletju vse bolj širilo in utrjevalo tudi antiklerikalno in anticerkveno razpoloženje, ki se je nemalokrat sprevrglo v pravo preganjanje Cerkve, z izgonom duhovnikov in redovnikov, razlašanjem cerkvenega premoženja, napadi na cerkve in samostane, omejevanjem verskega pouka itd.

Eden takih proticerkvenih izbruhov se je zgodil aprila 1931, ko je odstopil kralj Alfonz XIII. in je bila razglašena republika. Člani nove vlade so skoraj vsi nasprotni Cerkvi. Maja se pojavijo tolpe, ki požigajo cerkve in samostane. Dve leti kasneje, 1933, je Cerkvi prepovedana vsaka šolska dejavnost, jezuitom zaplenijo vse premoženje.

Papež Pij XI. opozarja: »Z ranami, ki prizadenejo ljudstvo v njegovih najglobljih in najdražjih čustvih, ni mogoče doseči duhovne enotnosti, ki je za napredek države nujno potrebna« (*Dilectissima nobis*, 3. junija 1933).

Na volitvah 16. februarja 1936 zmaga ljudska fronta, enako kot v Franciji tistega leta. Boj proti Cerkvi postaja vse hujši. V zraku je spopad dveh nasprotnih taborov, bliža se državljanska vojna.

V noči med 17. in 18. julijem 1936 se z vojaškim uporom desnih oficirjev pod vodstvom generala Franca začne najbolj krvavo obdobje španske zgodovine, ki terja več kot 600.000 mrtvih, več kot 20.000 cerkva in cerkvenih stavb je požganih ali porušeni. Nad štiri tisoč škofijskih duhovnikov in nad dva tisoč redovnikov in redovnic postreljenih. Po treh letih krvavih bojev nacionalisti zmagajo nad republikanci. Cerkev, ki je utrpela ogromno materialno škodo in je izgubila na tisoče svojih duhovnikov in redovnikov, se je odprlo novo obdobje svobodnega delovanja in vplivanja v družbi.

Španska drama revolucije in državljanske vojne nam da razumeti določene poteze osebnosti sv. Jožefmarije in organizacije, ki jo je po Božjem navdihu ustanovil. Najprej evangelijski radikalizem, ki je že sam po sebi zelo blizu španski duši: *entrega total*, popolna predanost, odpoved vsemu, kar ni Kristus in njegovo kraljestvo. Prihaja mi v spomin sv. Janez od Križa, ki pravi: »Duša, ki jo veže karkoli, tudi če je samo lahka nit, ne bo mogla poleteti k Bogu.« Ta absolutna zahteva po notranji svobodi, ki nam omogoča, da se bližamo Bogu in se dosledno trudimo za svetost, je hkrati zelo španska in zelo *escrivanska*. Drugo je poudarek na disciplini v duhovnem življenju. S fantazijo na tem področju ne pridemo daleč. Za resnični napredek so potrebna konkretna sredstva: duhovno vodstvo, redna spoved, evharistija, molitev, izpraševanje vesti, duhovno branje, kar vse daje članu Opus Dei pridah vojaške urejenosti, ki ima svoj izvor v nevarnih letih državljanske vojne.

Kako ne primerjati dogajanja v Španiji s tem, kar smo med državljansko vojno doživljali v Sloveniji, s povsem nasprotnim izidom. Tudi pri nas so se kristjani zavedali nevarnosti, ki preti Cerkvi, in so v skladu s tem organizirali dijaške in študentske skupine v obrambo Cerkve in katoliške identitete slovenskega naroda. Naj omenim samo prof. Ernesta Tomca in prof. Lamberta Ehrlicha. Kot nadarjena voditeljica mladine sta, v skladu z nevarnostjo časa, poudarjala strumnost, poslušnost in brezpogojno angažiranost v

obrambi Cerkve. Ni jima bilo dano, da bi uresničila svoje zamisli. Prof. Tomec je umrl v sumljivih okoliščinah v bolnišnici. Prof. Ehrlich pa je padel pod streli komunističnega terorista sredi Ljubljane. Ko bi živel in bi bila usoda Slovenije drugačna, bi s svojimi študenti verjetno postavil na noge organizacijo, ki bi bila podobna Opus Dei.

In smo pred skrivnostjo zgodovine. Samo v veri lahko razumemo, da te neuresničene vizije, tudi porazi in te nasilne smrti niso bile zaman in da so morda seme, ki bo pognalo drugje in v drugem času za rast Božjega kraljestva.

Časi se spreminjajo in nujno vplivajo tudi na kristjane, narodi hodijo vsak po svoji poti skozi zgodovino in ta jih pogosto postavlja pred hude dileme, a za kristjana ostane bistveno: prizadevanje za svetost kot temeljni pogoj za uresničitev svojega poklica in dopolnitev naloge, ki mu jo je Bog ukazal na tem svetu. »*Haec est voluntas Dei, sanctificatio vestra*« - to je Božja volja, vaše posvečenje (1Tes 4,3). In v tem je sv. Jožefmarija učitelj za vse čase in za vse narode.

V pridigi o veličini vsakdanjega življenja leta 1960 ugotavlja, da je vzrok za razvoj v družbi in splošno malodušje, razpuščenost in anarhijo pomanjkanje svetosti, » svetovna kriza je kriza svetosti«, pravi. Ena sama pot vodi do prenove v Cerkvi in svetu: »Biti moramo sveti, pravi kristjani. Zavedati se moramo, da je Jezus Kristus povezal učinkovitost našega delovanja z notranjim življenjem, kot pogoj za učinkovitost apostolske dejavnosti je postavil svetost, naj se popravim, naše prizadevanje za zvestobo, ker na zemlji ne bomo nikoli sveti.« Ta misel se ujema s tem, kar pravi francoski filozof Jacques Maritain: »Svetnik si, ko umrješ, prej svetnik postajaš.« Bog in ljudje potrebujejo našo zvestobo brez izgovorov, zvestobo, ki gre do skrajnosti, brez povprečnosti in brez izmikanja, v polnosti krščanske poklicanosti.

Napačno bi bilo iskati svetost v oblakih, v ekstazah in mističnih doživetjih, v strogih delih spokornosti, v telesnem mučenju. »Ne,« pravi sveti ustanovitelj, »kristjanova pot do svetosti ni ločena od običajnega človeškega življenja. Velika svetost, ki jo Bog od nas zahteva, je skrita tukaj in sedaj, v majhnih stvareh vsakega dne. Običajno,« nadaljuje, »ne boste našli priložnosti za bleščeča juna-

ška dejanja. Ne manjka pa vam priložnosti, da v malem doživite ljubezen do Jezusa Kristusa.«

Gojiti duhovno življenje je dolžnost vsakega kristjana, prav posebej pa je to potrebno tistim, ki zavzemajo pomembna mesta v javnem življenju, bodisi v politiki, gospodarstvu, kulturi ali znanosti. »Čeprav dosežete najsijajnejše uspehe na družbenem področju, v javnem delovanju, v poklicnem delu, ne pazite pa na svojo notranjost in se oddaljite od Gospoda, boste na koncu kratko malo doživeli polom,« pravi ustanovitelj.

Pri tem pa zopet poudarja pomen duhovnega vodstva in molitve ter popolno predanost Gospodu. Tako nagovarja člana svoje ustanove: »Tvoji talenti, tvoja hrepenenja, tvoji uspehi – vse to je brez vrednosti, če ne pustiš, da Kristus razpolaga z njimi. Ti sam, brez učitelja, bi šel naravnost v brodolom. Samo če priznavaš in iščeš Kristusovo navzočnost in vodstvo, boš varen pred viharji in nesrečami življenja. Vse položi v Božje roke, naj gredo vse tvoje misli, tvoje plemenito stremljenje, tvoja čista ljubezen prek Jezusovega srca.«

Brezpogojna predanost Gospodu nam bo dajala moč za javno, neustrašno izpovedovanje vere pred svetom. »Ali si kdaj pomislil,« sprašuje sv. ustanovitelj, »kako nesmiselno je, da bi ob prihodu na univerzo, v strokovno društvo, na znanstveno združenje ali v parlament, odložil svoje katoliško prepričanje, kakor odložiš klobuk pred vrati?«

Gojiti v sebi gorečo željo in si z veliko vnemo prizadevati za svetost, to je temeljno sporočilo sv. Jožefmarije, sporočilo, ki je pravzaprav prehitelo drugi vatikanski koncil. Ta je namreč v Konstituciji o Cerkvi (št. 39) zapisal: »Gospod Jezus, božji Učenik in vir vse popolnosti, je svetost življenja, katere začetek in dovršitelj je on sam, oznanjal vsem svojim učencem, naj bodo v katerem koli življenjskem položaju: ›Bodite popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče› (Mt 5, 48).«

Nositi v srcu gorečo željo po svetosti, si prizadevati zanjo s ponižnim izpolnjevanjem vsakdanjih dolžnosti, na mestu, kamor nas je Gospod postavil, to je ideal, ki ga sodobnim kristjanom ponuja

sv. Jožefmarija Escrivá, ideal, ki ga z Božjo pomočjo vsak izmed nas lahko doseže. S tem pa uresniči tudi svojo najglobljo poklicanost, ki je postati popoln, kakor je popoln naš nebeški Oče. Amen.

Srečanje treh Slovenij

(Svete Višarje, 4. avgust 2013)

1. Letos mineva 25 let, odkar so se na pobudo msgr. Vinka Žaklja začela romanja treh Slovenij na Svete Višarje. Vsako leto pridejo sem Slovenci in Slovenke iz matične domovine, zamejstva in izseljenstva. Razlog, da se srečamo na tem kraju, so besede, ki jih je pred osemdesetimi leti v svoji preroški viziji izrekel prof. Lambert Ehrlich, ko je na vrhu z Marijino cerkvijo uvidel posebno poslanstvo slovenskega naroda v tem delu Evrope.

Ehrlich je izhajal iz spoznanja, da samo vzpostavitev državne suverenosti, do katere ima slovenski narod pravico, lahko zagotovi nemoten razvoj naroda. Sicer pa ni izključeval možnosti, da se Slovenija na podlagi prostovoljne odločitve poveže tudi v kakšno širšo nadslovensko zvezo. Vendar mora biti pri tem posebno previdna. Ehrlich ima močne zadržke do pravoslavne Vzhoda (tedaj je na pobudo Srbske pravoslavne Cerkve potekala gonja proti konkordatu s Svetim sedežem), do velesrbske hegemonije v Jugoslaviji, ki je poglobila prepad med Srbi in Hrvati do smrtnega sovraštva; do ruskega varuštva posebno po oktobrski revoluciji; do nemškega vpliva, ki za Ehrlicha predstavlja največjo nevarnost; končno tudi do Dunaja, ki ga bremeni zgodovina protislovenskega hegemonizma. Za Ehrlicha je bistvenega pomena vzpostavitev slovenske državne suverenosti. V obliki samostojne države ali v okviru kakšne konfederacije, to vprašanje pušča odprto.

2. V tem okviru razmišlja o poslanstvu slovenskega naroda. Ehrlich je prepričan, da ima vsak narod na tem svetu svoje poslanstvo. V tem ni posebno izviren, saj je ideja močno navzoča v nemški filozofiji 19. stoletja, zelo živa pa je tudi v zavesti ruskega in drugih slovanskih narodov. Izraz tega prepričanja je pridiga na

Višarjah poleti 1933: »Božja volja nam tukaj, na Svetih Višarjah, razodeva, kaj je naloga Slovencev na zemlji, kjer živimo. Ob temeljih te svete gore se stikajo tri poglavitna evropska plemena. Njihovi valovi, prihajajoči od juga, severa in vzhoda, bi udarili skupaj prav tu. Romani, Germani, Slovani bi prav tukaj skušali riniti drug drugemu mejnike nazaj. A naši očetje so bili modrejši od vojskovodij in politikov. Namesto mejnika so (...) med tremi narodi postavili cerkev. To je edini mejnik v Evropi, ki narodov ne ločuje, ampak jih združuje. Danes je tak mejnik vsa naša domovina. Slovenija mora biti mejnik, ki druži in veže jug s severom in vzhod z zahodom. Sama pa ne sme biti ne eno, ne drugo, ne tretje. Ostati mora mejnik, ki druži, kakor Svete Višarje. To je Božja volja. To nalogo bo mogla Slovenija izpolnjevati samo v svobodi, ne pod gospodarjem z juga ali severa, vzhoda ali zahoda« (Navaja Bojan Godeša, Ehrlichov simpozij v Rimu, str. 293).

3. Ob Ehrlichovi viziji slovenske državnosti in ob nalogah, ki nam jih, po njegovem, narekuje umestitev v določen prostor, razmišljajmo kot kristjani o lastni državi in o eventualnem poslanstvu našega naroda.

Prvo se nam je zgodilo pred 22 leti v okoliščinah in na način, ki jih Ehrlich ni mogel predvideti. Nedvomno bi slovensko samostojnost navdušeno pozdravil. Splet političnih dejavnikov je to omogočil in mi smo izkoristili ta zgodovinski trenutek. Zadevo smo izvedli premišljeno, modro in elegantno.

In naše poslanstvo v prostoru, kjer živimo? Ko je Ehrlich leta 1933 razmišljal o tem, je bil slovenski narod bistveno bolj zdrav, kakor je danes, volja do življenja je bila silnejša, trdnost družine večja, moralna načela jasna in splošno sprejeta, poštenost globlje ukoreninjena. Narod je bil mlad, junaško uprt v prihodnost, z zaupanjem in vero v srcu, duhovno enoten. O zgodovinskem poslanstvu takega naroda je bilo lahko sanjati. Kaj pa danes?

Pred desetimi leti se je na Bledu mudila skupina filmskih ustvarjalcev iz Mongolije. Bilo je čudovito, pripoveduje eden od njih. Sedeli smo na gradu in gledali na lesketajočo se gladino jezera daleč spodaj pod nami. Neka žena se je ob veličastnem pogledu na

jezero, otok, cerkev in Alpe v ozadju domislila mongolskega pregovora, ki pravi, da je vsakomur le nekajkrat v življenju dano piti iz zlatega keliha. »*Tale je eden takih trenutkov v tej prekrasni deželi.*« Za trenutek se je zamislila, nato pa vprašala: »*Zakaj je torej tukaj tako visok odstotek samomorov? Kaj je narobe?*« (Michael Benson, Sobotna priloga, 19. julij 2003).

Kaj je narobe? Kje je vzrok za današnji težki trenutek, ki ga preživlja Slovenija? Tu je seveda gospodarska kriza, ki je prizadela tudi druge narode. A globlji vzrok je v krizi moralnih vrednot: V nezrelem, neodgovornem pojmovanju spolnosti kot uživanja brez obveznosti in brez posledic, kar se naposled izkaže kot nesrečno in moreče; je v cinizmu in vulgarnosti, ki se izraža v vedenju mnogih; je v jedkosti in napadalnosti v naših medsebojnih odnosih; je v nenehnem sumničenju in obtoževanju ideoloških nasprotnikov; je v politizaciji pravosodnega sistema, je v partijski odvisnosti vodilnih medijev, je v srcih, polnih sovraštva in hudobije. – Dokler si ne bomo resno zastavili vprašanja o vlogi moralnih vrednot v družbi, ne bomo izšli iz krize in ne bomo sposobni vzpostaviti prave demokracije. Diktatura lahko shaja brez vrednot, demokracija ne. – Ta se hrani in živi od trdnih etičnih načel. Toda od kod naj jih dobiva? Sama po sebi jih namreč ne proizvaja. Tu imajo nenadomestljivo vlogo ustanove, kot so družina, šola, Cerkev, razne ustanove civilne družbe. V interesu države je, da jih podpira in z njimi sodeluje. Ta potrebuje stalni dotok novih duhovnih energij. Vernik ve, kje je vir teh energij v Njem, ki je začetek in cilj, alfa in omega našega bivanja. Kot pravi Sveto pismo: »Če Gospod ne zida hiše, se zaman trudijo njeni zidarji, če Gospod ne varuje mesta, ga zaman čuvajo stražarji« (Ps 125,1). Brez te pomoči od zgoraj se sproži proces razpadanja in narod zapade v apatijo. Življenje izgubi smisel in lepoto, razrastejo pa se sebičnost, škodoželjnost, laž in prevarantstvo. – Smo se kot narod in država sposobni soočiti s tem vprašanjem? – Samo resen odgovor nanje lahko utrdi temelje naše države.

4. Lastna država pomeni polnoletnost in zrelost naroda, sredstvo, prek katerega se narod uresničuje kot subjekt zgodovine,

ustvarja zgodovino, in izgovarja pred drugimi narodi njemu lastno besedo. Ehrlich bi dejal: izpolnjuje nalogo, ki mu jo je Bog določil. To, kar je v tem trenutku najbolj nujno, je trdna volja biti država, spoštovati državo, se obnašati kot država. Razvijati državniški čut v tem smislu, da v državi ne vidimo samo ustanove, ki pospešuje zdravo gospodarstvo in ustvarja blagostanje, skrbi za red in mir, promovira solidarnost in ščiti narodno kulturo, ampak tudi politično tvorbo z atributi prava in oblasti s svojimi osnovnimi ustanovami in prepoznavnimi simboli tako, da jo narod dojema kot najbolj pristen izraz samega sebe in hkrati kot nekaj, kar zbuja spoštovanje, privrženost, ljubezen. Pred ljudstvom mora imeti država sij svečanosti, neko *majestas* kot odsev Božjega veličastva, kot tuzemski delež pri Božjem veličastvu. Če to manjka, je država zgolj policijska ustanova, ali kraj sebičnih interesov določenih skupin ali posameznikov. Kot pravi sv. Avguštin: »*Remota itaque iustitia quid sunt imperia nisi magna latrocinia*«.

Vendar država ni najvišja vrednota. Klic vesti, notranji glas, ki je Božji glas v človeku, je nad državo. »*Bogu se je treba bolj pokoravati kot ljudem*« (Apd 5,29). Države ne smem ubogati, če zahteva nekaj, kar je proti moji vesti, proti moralnim načelom. So namreč področja, kjer država nima pristojnosti: področje vesti, svetost življenja, ustroj družine, svoboda vere, delovanje Cerkve itd. Tu se neha oblast države. Če prekorači to mejo, se postavi na mesto verske oblasti, uzurpira Božjo oblast. Kristjan in vsak svoboden človek mora kljubovati takim pretenzijam in se upreti totalitarnim težnjam države. S tem, ko brani svobodo vesti, brani demokracijo; ko prepreči državi, da bi prestopila svoje meje, brani svobodo.

5. Po teh razmišljanjih o državi in našem odnosu do nje, posvetimo še nekaj trenutkov Ehrlichovi zamisli o posebnem poslanstvu slovenskega naroda med našimi romanskimi, germanskimi in slovanskimi sosedi.

Od tistega davnega poletja 1933, ko je Ehrlich razkril svoj načrt o slovenskem nacionalnem cilju, se je položaj v Evropi močno spremenil. In to na bolje, kar v zgodovini ni pogosto. Velike ideologije, ki so temeljile na narodnem ali razrednem sovraštvu, so druga za

drugo propadle. Bridke izkušnje trpljenja, ki so ga evropski narodi prizadeli drug drugemu, so jih končno streznile in privedle do spoznanja, da se morajo zblížati med seboj in sodelovati. Tako je v različnih časovnih etapah postopno nastala Evropska unija. Vsaj za našo celino se je uresničila Prešernova napoved, da »*koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan, ... ne vrag, le sosed bo mejak.*«

Kakšno je naše poslanstvo v družini narodov, član katere smo od leta 2004? Tu ne gre izglubljati veliko besed, saj so stvari samo-umevne: vzpostaviti z njimi lepe sosedske odnose, izmenjavati materialne in kulturne dobrine, pospeševati medsebojno prijateljstvo, razumevanje in sodelovanje. Bolj zahtevno je vprašanje, kakšno lastno podobo jim postavimo na ogled, kaj jim lahko nudimo kot duhovno bogastvo, v smislu Ehrlichove vizije slovenstva.

Pomembno je, da našim sosedom podamo podobo poštenega, resnega, delavnega naroda, ki preprosto, v miru in brez velikega hrupa živi svojo slovansko in evropsko istovetnost. Podobo naroda, ki je v trdi zgodovinskem boju dokazal dosti življenjske odpornosti in obstal v nelahkih okoliščinah, medtem pa še v potu svojega obraza in brez večjih gmotnih sredstev gradil in ustvarjal samobitno kulturo, ki je nanjo lahko ponosen. Podobo naroda, ki sicer nima slavne zgodovine kraljev in vojskovodij s sijajnimi zmagami, pa ima toliko modrosti, da je srečen v svoji izvirni istovetnosti. Podoba naroda, ki se zaveda zapletenosti bivanja in ga zlo, ki se je nagrmadilo v zgodovini, ne obremenjuje s sovraštvom, ker odpušča sebi in drugim in jim ponuja roko sprave. Podobo naroda, ki mu njegova majhnost ni pretveza za jalovo tarnanje, ampak spodbuda za priznanje in uveljavitev vsakega talenta v narodu, vedoč, da je edina usodna majhnost, moralna pritlikavost, ki se kaže v brezdelju, ponigliivosti in paktiranju z zlom. Podobo naroda, ki hoče biti olikan in plemenit in zavrača vsako prostaštvo in cinizem. Podobo naroda, ki verjame v svojo prihodnost, a ve, da se ta pripravlja danes.

Kot narod, ki ga je oblikovala krščanska kultura, pa lahko nudimo tudi zgled Cerkve, ki preprosto in v veselju živi po evangeliju Jezusa Kristusa, v pravilnem razmerju do zemeljskih dobrin, v za-

vesti, da življenje ni v obilnem premoženju in da je bogat tisti, ki je bogat pred Bogom, kot pravi današnji evangelij (prim. Lk 12,13-21).

Velesovo – 850-letnica župnije (8. september 2013)

1. *In nomine sanctae et individuae Trinitatis. Amen.* V imenu svete in nedeljive Trojice. Amen. S temi besedami je oglejski pisar začel listino, izdano leta 1163 v Šentrupertu na Dolenjskem, s katero je patriarh Ulrih II. ustanovil župnijo sv. Marjete v Velesovem. Petinsedemdeset let kasneje – leta 1238 – pa je bil ustanovljen še samostan sester dominikank, kjer je v molitvi in delu živelo povprečno deset redovnic, po večini iz kranjskih plemiških družin. V samostanu je od 15. stoletja delovala tudi šola za dekleta, edina takšna ustanova v Kranjski vojvodini.

V 13. stoletju je oglejski patriarh Berthold II. cerkvi v Velesovu poklonil čudovit kip Matere Božje. To je znamenita velesovska Marija, romanska mojstrovina, ki ji pri nas ni para. Verno ljudstvo jo je vzljubilo in Velesovo je postalo eden najstarejših romarskih krajev v naši deželi.

Samostan v Velesovem je bil dokaj bogat, o čemer pričujejo lična cerkev, zgrajena v 18. stoletju po načrtih furlanskega arhitekta Zullianija, in oltarne slike znamenitega slikarja Kremser-Schmidta. Žal je nesrečni cesar Jožef II. leta 1782 samostan razpusil, kar je bila velika duhovna, kulturna in gospodarska škoda za celo Kranjsko deželo.

2. V letu Gospodovem 2013 obhajamo torej 850-letnico ustanovitve vaše župnije in obujamo spomin na bogato zgodovino, zapisano v kronikah in urbarjih, ki se je dogajala v teh krajih.

Iz roda v rod so vaši predniki tu poslušali Božjo besedo in črpali iz studencev odrešenja. Tu so po krstu postali Božji otroci, se hranili s presvetim Gospodovim telesom; tu so se vzgajali v poštene in delovne ljudi; tu so se v upanju in odgovornosti na Božjo sodbo in na srečanje z Bogom. V osemstopenjetdesetih letih se že pokaže, ali je

kakšna stvar dobra ali ne. Vaši predniki so presodili, da je krščanska vera dobra, zato so se je držali. Če je bila dobra za vaše prednike, bo menda dobra tudi za vas, za vaše otroke in vnuke. O tem, hvala Bogu nimate dvoma, kar potrjuje sedanje stanje vaše župnije.

Pred meseci je v pogovoru za Družino vaš župnik Slavko Kalan povedal tole: »Moram pohvaliti naše farane. Vsako nedeljo je 450 do 500 ljudi pri maši (župnija ima 800 duš), kar je daleč nad slovenskim povprečjem. V župniji imamo več rojstev kot smrti. Skoraj vsi so krščeni in skoraj vsi hodijo k verouku. Imamo mladinsko in študentsko skupino in poletni oratorij. Trije zbori. Zakonska in molitvena skupina. Čiščenje cerkve po vaseh. Dobro sodelovanje z županom Francem Čebuljem.«

3. Obletnico vaše župnije obhajamo v letu vere, ki ga je razglasil papež Benedikt XVI. z namenom, da kristjani poglobimo in utrdimo svojo vero in obnovimo zavest pripadnosti sveti katoliški Cerkvi. Evangelij, ki smo ga slišali, poroča o Marijinem obisku pri Elizabeti in je prav primeren za razmišljanje o veri. Elizabeta namreč pohvali Marijino vero: »Blagor ji, ker je verovala, kajti spolnilo se bo, kar ji je napovedal Gospod.«

Elizabeta je prva razumela, kaj se je zgodilo Mariji, namreč, da je postala Božja mati. Zato jo blagruje: »Blagoslovljena ti med ženami in blagoslovljen sad tvojega telesa.« Marija, ki jo je Oče izbral za mater svojega učlovečenega Sina, je blagoslovljena zaradi svoje vere. V veri je sprejela sporočilo nadangela Gabrijela: »Spočela boš in rodila sina ...« Marija verjame v resničnost te besede. In ta beseda odslej oblikuje njeno zgodovino, določa njeno telo in njenega duha, njene misli in dejanja. Marija je mati od trenutka, ko sprejme Gospodovo besedo: »Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi!« V svojem srcu je sprejela Božjo besedo, še preden je ta meso postala v njenem telesu.

4. Marija nam je zgled vere. V svojem vsakdanjem življenju je znala brati znamenje, ki ji jih je Bog pošiljal in je v njih spoznavala Božjo voljo. Tako je z odprtih srcem dočakala Božji klic: slovesno angelovo oznanjenje in deviško spočetje, Jožefove sanje in njegova plemenita žrtev, čudežno rojstvo v Betlehemu in Simeonova pre-

rokba o meču bolečin, poklon modrih z Vzhoda in beg v Egipt, vrnitev v Nazaret in skrivnostne besede dvanajstletnega sina, ki jih tedaj ne razume. Dolga leta sobivanja z njim v tesarjevi hiši in javni nastop mladega učenika s prvim čudežem v Kani Galilejski. Vse večje nasprotovanje vodilnih krogov, ki se konča z obsodbo na smrt. Ob križu stoji ona, Mati bolečin, ki jo Sin zaupa apostolu Janezu in nam jo da za mater.

V vsem tem Marija vidi, da jo Bog vabi k darovanju svojega življenja. Kot Gospodova dekla sodeluje pri odrešenju. Marija je žena, ki je vse svoje zmožnosti ljubezni in življenja predala Bogu. Izredna lepota in čistost, ki sije z njenega lika, je odsev njene vere in njene popolne predanosti Bogu.

5. Ob Marijini veri – in v tem letu vere – razmišljajmo o naši veri.

Vsak dan lahko srečate ljudi, ki jim vera ne pomeni veliko, in takih ni malo. Naletite celo na ljudi, ki so prav sovražni do vere in vernikov. Verjetno so še vedno pod vplivom stare propadle ideologije, ki je trdila, da je vera opij za ljudstvo. No, zgodovina jih je ostro zavrnila. V resnici vera ni nekaj postranskega, nepomembnega za človeka. Vera je nekaj, kar ga najgloblje opredeljuje. Zanj je temeljnega pomena, ker edina odgovarja na njegova najgloblja pričakovanja, na njegova neodložljiva vprašanja: Zakaj sem na svetu? Kakšen smisel ima moje življenje? Zakaj trpljenje, bolezen, smrt? Kje je pot do sreče? Kaj je s človekom po smrti? To niso obrobna vprašanja. Od odgovora nanje je odvisna kvaliteta življenja. Ta svet, kjer mi je dano živeti, ima svoj izvor v volji nekega višjega Razuma ali je plod absurdne nujnosti? Zakaj sploh nekaj obstaja in ne nič? Ali ima moje bivanje na svetu kakšen smisel ali je neokusna burka, ki si jo je privoščilo neko kruto naključje? Imam kot človek razlog za veselje do življenja ali sem obsojen na sivo vsakdanjost in životarjenje brez konca?

Na taka in podobna vprašanja odgovarja vera. Daje nam globlji, resničnejši pogled na stvarnost, na lastno življenje in na zgodovino.

Predpogoj za vero je spoznanje o nezadostnosti vsega, kar je na svetu; je občutek praznine, ki je ne zapolni nič, kar je vidno;

je izkušnja minljivosti vsega, kar si človek obeta. Naše nemirno srce se ne zadovolji z ničimer, kar ni neskončno in večno. Človek zahteva večnost, globoko večnost, pravi Nietzsche. Ali, kot pravi sv. Avguštin: »Ustvaril si nas zase in naše srce je nemirno, dokler ne počije v tebi.« V človekovem srcu je praznina, ki jo lahko izpolni samo Bog.

Tako je to. Zato je tudi človek, ki je zavrnil Boga ali ga še ni našel, nemiren v sebi, osamljen, nezadoščen, brez upanja in veselja. Nič ne pomaga, če se poskuša umiriti z lažnimi tolažbami. Njegovo srce bo ostalo nezadoščeno. Nezadoščeno pa je tudi Božje srce, dokler človek tava daleč od njega. Kajti Bog nas išče, Bog nas pričakuje, dokler se ne vrnemo k njemu. Kakor mati pričakuje otroka, da se vrne k njej. Človek potrebuje Boga, Bog pa mu prihaja naproti v Jezusu Kristusu.

Zakaj eni najdejo Boga, drugi pa ne? Kaj je potrebno, da človek najde pot do njega? Ponižno, preprosto, otroško srce. Človek, ki se zapira v svojo samozadostnost, ki je ves zagledan vase, ki si domišlja, da je prodril do zadnje skrivnosti sveta in življenja, ne bo našel Boga. Odpreti se mora temu, kar ga presega. Kajti za vidnim sluti nevidno in za minljivim večno. K stvarnosti mora pristopiti s ponižnim srcem. Jezus pravi: »Kdor ne sprejme Božjega kraljestva kakor otrok, ne pride vanj« (Mr 10,15).

Drugi pogoj za vero je živeti v resnici. Moja osnovna resnica pa je, da sem ustvarjen. Nisem sam svoj začetek. Izvor mojega bitja je v Bogu. Moje bivanje je odvisno od njega. Sleherni trenutek prejemam življenje od njega. Če bi Bog odmaknil svojo roko, bi se pri priči povrnil v nič. To priznavati, to sprejemati, pomeni živeti v resnici. To pa ne pomeni, da sem njegov suženj, hlapčevsko odvisen od njega. Nasprotno, v njem je izvor mojega dostojanstva in moje svobode. V tej sveti polarnosti med jaz in Ti, med Bogom in menoj, je trdni temelj moje človeške nedotakljivosti. Priznati to resnico, to je prvi korak do vere. Drugi pa je sprejeti Kristusa v svoje življenje, vzpostaviti z njim odnos ljubezni. »Čudovito je najti nekoga, ki nas že čaka, da bi nam dal svojo ljubezen,« pravi papež Frančišek. In ta je Kristus. Človek, ki je našel Kristusa, lahko

reče s sv. Pavlom: »Živim v veri v Božjega Sina, ki me je vzljubil in zame daroval sam sebe« (Gal 2,20). Vera in prijateljstvo Jezusa Kristusa daje toplino, varnost in svežino mojemu življenju. Tako je vera radost in lepota.

Ne verujem pa nikoli sam. Verujem v Cerkvi, povezan z občestvom vernikov, ki ga vodijo legitimni pastirji. To daje moji veri trdnost, ki je ne bi imel, če bi veroval kot samotar. Vera me povezuje z ogromno množico vernikov, razširjenih po svetu, ki me podpirajo v moji veri, kakor sem jaz njim v oporo s svojo vero.

6. Je danes težje verovati kot v prejšnjih časih? Res, danes vera ni tako splošen pojav, kot je bila v Sloveniji pred sto leti. Tedaj so bili vsi krščeni, ogromna večina je hodila v cerkev ob nedeljah in praznikih, civilnih porok skoraj ni bilo, vsi so bili cerkveno pokopani, v šoli je bil verouk in časopisi niso bili tako sovražni do Cerkve, kot so danes sredstva javnega obveščanja. Vendar to ni trajalo. To duhovno enotnost in množično vernost sta zrušila komunizem in zahodni sekularizem. Tako danes – predvsem v mestih – mnogo ljudi živi kot da Boga ni in nima stika s Cerkvijo. To vpliva tudi na vernike. Kristjan se ne more opirati na verno okolje, pogosto tudi ne na svoje domače. Vendar v tem ni vse slabo, saj ta položaj zahteva bolj jasno odločitev za Kristusa in njegovo Cerkev. Tako je lahko vera danes bolj osebna, bolj trdna in bolj čista. In bolj odločna v premagovanju posledic, ki nam jih je pustila komunistična diktatura. Ko je Janez Pavel II. ob svetem letu 2000 v baziliki Svetega Petra sprejel slovenske romarja, jim je dal navodila, ki so še danes veljavna. Dejal je: »Spodbujam vas k večjemu pogumu in zdravi samozavesti, ki naj se izraža tudi v vašem javnem udejstvovanju. Pol stoletja totalitarne vladavine je pustilo v marsikaterem kristjanu občutek manjvrednosti in strahu. Čas je, da te strahove premagate. Zavzeto in enakopravno sodelujte z vsemi ljudmi dobre volje na področju politike, gospodarstva, kulture, šolstva in medijev. Tako boste sodelovali pri utrjevanju pravičnejše in bolj solidarne družbe, ki se navdihuje ob vrednotah Božjega kraljestva.«

7. Ob spominu na ustanovitev župnije v Velesovem na današnji praznik Marijinega rojstva in v hvaležnosti za vse rodove vernih

prednikov si vzemimo za zgled Marijino vero in njeno predanost Bogu. Kot pravi 2. vatikanski koncil: »Marija je zvesto vztrajala ob svojem Sinu do križa. Tedaj je njeno srce presunil meč, ko je gledala trpljenje svojega Sina. Tedaj se je tudi njeno materinstvo raztegnilo na vse ude Kristusovega telesa. V svojem sočutju je Marija podoba Cerkve, ki trpi skozi stoletja po vsem svetu in nadaljuje Kristusovo trpljenje« (*Konstitucija o Cerkvi*, 58).

Kristjan je zaradi svoje vere lahko postavljen na preizkušnjo, a ve, da se trpljenje sedanjega časa ne more primerjati s slavo, ki se bo razodela nad nami.

Naj nas Marija, Devica zvesta, varuje in ohranja v zvestobi svojemu Sinu in njegovi sveti Cerkvi.